

LAKATOS ARTÚR LÓRÁND

A drogtermelés és forgalmazás geopolitikai és geoökonómiai aspektusai

Napjainkban egyre több szó esik az ún. drogokról, kábítószerokról, tudatmódosító szerekről. Csak az Amerikai Egyesült Államokban becslések szerint egy adott pillanatban 20 millió ember függ valami drognak nevezhető készítmény fogyasztásától,¹ ehhez járul még a több tíz millió a világ összes többi országából. Használóik száma állandóan növekedik, ugyanakkor még többen vannak azok, akik elutasítják őket. Olykor tapasztalatból, tudásból, de előfordul egyes szerek esetében, hogy inkább előítéletből történik az elutasítás, és olyan tulajdonságokat, mellékhatásokat tulajdonítanak egyes ún. könnyűdrogoknak, amelyek a valóságban nem állják meg a helyüket – ugyanakkor ez a jelenség nem teszi a szóban forgó szereket kevésbé veszélyessé, mint amik. Ugyanakkor hajlamosak vagyunk elfelejteni azt, hogy a kábítószer-kereskedelem a világ feketegazdaságának talán legnagyobb, legjelentősebb iparágát jelenti, hatalmas hálózatokat mozgat meg, ami jelentős tervezést, kompetens menedzsmentet igényel, és hatalmas profitot eredményez a kereskedelmi piramis csúcsán állók számára. A következő oldalakon számba vesszük a három legjelentősebb kábítószer alapanyagának származó növény termesztésének, valamint az ezekből készült kábítószerek forgalmazásának főbb nemzetközi, geopolitikai és geoökonómiai vonatkozásait.

A drog a tudat-cselekvés-hangulat módosulás befolyásolását elősegítő szerek kollektív megnevezése. Maga a szó holland eredetű, növényi eredetű fűszert jelent. A legtöbb drog, vagy drognak nevezhető szer legális, és a gyógyászatban, valamint a hangulat javításában vagy stimulálásában, kellemes és hasznos körülmények között alkalmazott. Akadnak azonban illegális, nagyon veszélyes szerek is.

A drogok kategorizálásának, osztályozásának több módja van, következzen pár a legelterjedtebbek és legegyszerűbbek közül, melyeket e sorok szerzője saját egyéni véleménye alapján válogatott össze:

Hatás szerint:

- sztimulens vagy serkentő (kokain)
- depresszáns vagy nyugtató (ópium-származékok)
- hallucinogén (LSD)²

¹ PAYAN TONY: The Three US-Mexico Border Wars. Drugs, Immigration and Homeland Security. 2006. Praeger Security International, 41.

² BUZATU NICOLETA-ELENA: Traficul și consumul ilicit de droguri. Aspecte multidisciplinare. București, 2012. Editura Universul Juridic, 58–59.

Veszélyességük szerint:

- veszélyes és nagyon veszélyes, egyértelműen illegális drogok (krokodil, ördög lehelete)
- könnyűdrogok (hasis, marihuána)

Alapanyaguk szerint:

- növényi eredetűek, melyeket valamilyen növényből vagy növényi anyagok származékaiból kerülnek előállításra. A három fő drogforrás a mák, a kokacserje és a vadkender, de növényi eredetű például a szkopolamin vagy a mezkalin is.
- eleve kémiai eredetűek, mint a különböző szintetikus drogok. A nagyon szegény rétegek különböző rendkívül egészségtelen vegyszereket is felhasználnak drogok előállítására (mosószer, patkányméreg, ragasztó, stb.)

Amint látjuk, osztályozni sokféleképpen lehet – és még nem is beszéltünk a szigorúan vegyszeti alapon történő megközelítésről, csakis kimondottan élettani szempontokat vettünk fentebb figyelembe – ugyanakkor akad néhány olyan szer, aminek használata jóval gyakoribb, és ennek megfelelően nagyobb profit lehetőségeit is magába rejt, mint más szereké.

A kábítószer előállítására alkalmas növények közül három rendelkezik kiemelt gazdasági jelentőséggel. Ezek a köznyelvben vadkenderként meghonosodott *cannabis sativa*, a mák és a kokacserje. A továbbiakban ezt a hármat tekintjük át. Külön nem térünk ki ezúttal a szintetikus drogok problémájára, azzal együtt, hogy ezek egyre jobban terjednek, és egyre komolyabb problémát jelentenek, különösen az olcsó és nagyon veszélyes és káros szerekből (mint például mosópor, patkányméreg, ragasztók) előállított változataik, melyeket a mélyszegénységben élők – mint például Magyarországon területén az ún. szegregátumokban élő, perspektíva nélküli fiatalok fogyasztanak. Egyrészt azért nem, mert ezek nem annyira összefüggő területen zajló termesztés, mint inkább laboratóriumi munka eredményei; ennek megfelelően, piacuk is nagyrészt regionális.³

A cannabis és származékai

A vadkender (*cannabis sativa*) Ázsiai eredetű növény, több alfaja, változata is ismert. Gyantájából készül a hasis, leveléből pedig a marihuána. A különösen erős, speciálisan előállított marihuána-változat a ganja, melyben a levelekhez a rügyek kivonatát is belekeverik. Mivel káros hatásai jóval kisebbek, mint a mák – vagy kokacserje alapú szereké, a marihuána a világ elterjedtebb illegális drogja, csak az Amerikai Egyesült Államokban százmilliók próbálták ki.⁴

³ DASCĂLU IOAN – ȘTEFAN CRISTIAN-EDUARD – TONE CĂTĂLIN – SURCULEAN MARIA: *Drogurile și crima organizată*. Craiova, 2009. Editura Sitech, 50.

⁴ FISHER GARY L.: *Rethinking Our War on Drugs*. Candid Talk about Controversial Issues. London, 2006. Prager Publishers, 78.

A Kr. e. III. évezredben Kínában már ismerték a növény gyógyító hatásait, reuma, malária, székrekedés és különböző fájdalmak enyhítése kapcsán. Hérodotosz szerint már szkíták is használták⁵ Mivel termesztése viszonylag könnyű, hozama nagy, és fogyasztására sok esetben tömeges igény is mutatkozott, sok esetben nagy mennyiségben történő termesztésére is sor került. Az arab világban főleg a hasis, a nyugati kultúrában inkább a marihuána terjedt el. Európába indiai közvetítéssel jutott el, ezért indiai kendernek is nevezik. Népszerű a Távols-Keleten kívül az arab világban, majd arab közvetítéssel meghonosodott az afrikai kontinensen is.⁶ Nyugat-Afrikában bolond fűnek nevezik. Egyes szubkultúráknak tipikus velejárója, mint az amerikai hippie-mozgalom számára a marihuána, de nem csak. Így például a Panama csatorna építésénél dolgozó jamaikai munkások életvitelszerűen szívták a ganját,⁷ és köreiből nemcsak a többi amerikai kultúrában terjedt el, hanem szimbólumává vált a reggae szubkultúrájának is.

Jelen pillanatban Afrika adja a világ cannabis-termelésének 27%-át, Marokkóval az élen, őt követi Nigéria és a Dél-Afrikai Köztársaság. Nagy cannabis-termesztő országok még a világon Afganisztán, Pakisztán, Nepál, Egyiptom, India. Libanonban a Bekka-völgy fő terméke.⁸ Egyre inkább terjed Európában, főleg a Balkánon, valamint a Karib-tenger térségében is. Szinte nincs a világnak oly pontja, ahol a cannabis nem teremne meg, és nem természeténél, szervezett bűnözői csoportok vagy akár egyszerű magánemberek is.⁹ Ugyanakkor érdekes módon Hollandia, ahol 1974 óta legális – vagy jobban mondva: nem üldözött – a „fű” termesztése és fogyasztása, nem vált meghatározó jellegű globális drogtermelő és elosztó központtá, mintegy illusztrálván azt, hogy a drogfogyasztás hatásait a fejlett polgári kultúra hatásosabban képes korlátozni a drákói törvényeknél. Az Amerikai Egyesült Államokban például hosszú ideig nem szabályozták a cannabis termesztését, majd a két világháború közötti időszakban, nagyjából párhuzamosan az alkoholelleses küzdelemmel, majd ennek kudarcát követően nagyobb erőbedobással küzdöttek a különböző tudatmódosító szerek

⁵ DASCĂLU IOAN (szerk.): *Organizația criminală a drogurilor*, Craiova, 2008. Editura Sitech, 54. [DASCĂLU, 2008.]

⁶ GREEN JONATHAN: *Kannabisz*. Budapest, 2002. Gloria Kiadó, 2–76.

⁷ KLEINE AXEL – DAY MARCUS – HARRIOTT ANTHONY: *Caribbean drugs, From Criminalization to Harm Reduction*, London & New York, 2004. Zed Books, 69.

⁸ CHIOREAN MIRCEA - DOMUȚ VASILE: *Moartea albă*. Oradea, 2006. Editura GrafNet, 141–145. [CHIOREAN, 2006.]

⁹ Amennyiben a népszerű videómegosztón, a YouTube-on a témában videókat keresünk, rengeteg erre vonatkozó dokumentumfilmet találhatunk erre vonatkozóan. Álljon itt egy válogatás, mely a teljesség igénye nélkül készült: „Kings of Cannabis” (kongói helyszínnel), 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=PwciNb-BZlk&t=95s>; „Inside the Albanian Village that makes Europe’s weed”, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=nVhYCYj-ga3w&t=177s>; „Inside America’s Billion Dollar Weed Business: The Grass is Greener”, 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=TWQXz6RfwpE>; „strain Hunters India Expedition”, 2010, [https://www.youtube.com/watch?v=CqFiucWko-8](https://www.youtube.com/watch?v=CqFiucWko-8;); „Swaziland: Gold Mine of Marijuana”, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=1M5Ok8a6o1g>; „What happens When a State Grows Way Too Much Weed” (Oregon, USA), 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=dyCbAuHqNOM>; „The Cash Crop: Canadian Cannabis”, 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=gmTBCáTQQrk, stb>.

ellen, ekkor került „feketelistára” a cannabis is, származékaival együtt.¹⁰ Ugyanakkor az átgondolatlan cannabis elleni küzdelem a maga során kaput nyithat az erősebb kábítószeres irányába, mintegy ún. blowback-effektust eredményezvén. Így például a nyolcvanas évek során az Amerikai Egyesült Államok nyomást gyakorolt Kolumbiára annak érdekében, hogy kiterjedt cannabis ültetvényeit kiirtsa. A nyomás következtében a cannabis kivitelének 77%-os aránya 7%-ra esett vissza ugyan, ugyanakkor megnövekedett a kokacserje-termesztés, mintegy pótcselekvéséért is.¹¹

A kanadai Rémi Boivin¹² által készített statisztika szerint a kokain, heroin és marihuána közül a marihuána a leginkább regionális forgalmú kábítószer. Ehhez valószínűleg hozzájárul az is, hogy a vadkender relatíve sok helyütt megterem, és a marihuána előállításuk könnyebb, mint a heroiné, és nem is üldözik annyira.

Kritérium	Kokain	Heroin	Marihuána
Országpár (kibocsátó- és célország)	418	370	193

Boivin statisztikája ugyanakkor arra a jelenségre is felhívja a figyelmet, azáltal, hogy a cannabis viszonylag nagy földrajzi szétszórtságban is megterem, a belőle származó tudatmódosító szerek előállítása viszonylag könnyű, nem épp a legalkalmasabb növény arra, hogy nagy területi koncentráció jöjjön létre, ennek megfelelően nem igazán épülhet rá milliárdos nyereséggel operáló bűnszövetkezet sem. Ezzel együtt gyakori, hogy különböző bűnszervezetek veszélyes kábítószeresek mellett cannabis termékek előállításával és forgalmazásával is foglalkoznak, ámbar ha tehetik – mint ahogy ezt a későbbi példákban is látni fogjuk – amennyiben lehetőségük van rá, nagyobb jövedelmet generáló szerek forgalmazására térnek át. Jelen pillanatban Afrika adja a világ cannabis termelésének 27%-át, Marokkóval az élen, ahol nagy kulturális hagyományokkal rendelkezik, ezt követi Nigéria és a Dél-Afrikai Köztársaság.¹³

Mivel a cannabis termékek könnyű drogokként vannak számon tartva, amik nem okoznak tartós függést, káros következményeik pedig viszonylag korlátozottak – vannak, akik szerint a marihuána fogyasztás káros hatásai messze alulmaradnak például az alkoholfogyasztás okozta problémákhoz viszonyítva – komoly mozgalom létezik a cannabis-alapú szerek – vagy legalábbis a marihuána – legalizálása érdekében. E sorok szerzője nem kíván egyértelmű állást foglalni e kérdésben, ugyanakkor jogi nonszensznek érzem azt, hogy a cannabis származékokat, és a velük való visszaélést ugyanolyan súlyosan kezelje a törvény, mint teszi azt a sokkal veszélyesebb kábítószeres esetében.

¹⁰ BOVILLE BELÉN: *The Cocaine War in Context: Drugs and Politics*. New York, 2008. Algora Publishing, 15–16. [BOVILLE, 2008.]

¹¹ VAN DUYNÉ PETRUS C. – LEVI MICHAEL: *Drugs and Money. Managing the Drug Trade and Crime-money in Europe*, 2005. Routledge Publishers, 31.

¹² BOIVIN RÉMI: „Drug-trafficking networks in the World economy”, In https://www.researchgate.net/publication/265069568_Drug_trafficking_networks_in_the_world-economy, 2015. Megnézve: 2019. április 2.

¹³ DASCÁLU, 2008. 67.

A mák származékai

A cannabis származékoknál jóval veszélyesebb tudnak lenni a mákalapú szerek, azzal együtt, hogy míg a vadkender termesztését a legtöbb helyen tiltják és üldözik, a mák világszerte tisztelt, elismert és hasznosnak tartott kultúrnövény. A mák nemzetségének több faja dísnövény szerepet tölt be, a kerti mák (melynek beszédes latin neve a papaver somniferum) a gasztronómiában ételízesítőként használatos, magas a foszfor- cink-kalcium, B, C, E vitamin tartalma. A mákolaj segíti a kalcium felszívódását is. Ugyanakkor a mák gubója olyan alkaloidokat tartalmaz, amelyek nyugtató, altató hatásúak, és jelentős szerepet játszanak a gyógyászatban.

Krisztus előtt 5000-ből már léteznek bizonyítékok arra vonatkozóan, hogy Mezopotámiában nemcsak ismerték a mákot, és azt, hogy gubójából elő lehet állítani az ópiumot mely gyógyászati célokra alkalmas. Az ókori görög gyógyászatban használata meglehetősen széles körű is volt.¹⁴ Az ópium nagyon hamar elterjedt az ókori Indiában, Perzsiában, Görögországban és Rómában is.

A XIX. században az ópium népszerűsége a nyugati világban különösen megnőtt, nyugtatóként, majd hangulatbefolyásoló szerként is használták. Különösen Japán volt ekkortájt ópium nagyhatalom, de a legjelentősebb ópiumhoz fűződő konfliktusok a Brit Birodalom és Kína között voltak (az első és a második ópiumháború, 1839–1842 és 1856-1860). A vegyipar fejlődésével újabb, még erősebb koncentrátumokat sikerült kivonni az ópiumból: 1804-ben Friedrich Wilhelm Adam Sertürner a morfiomot, majd ebből 1874-ben Robert Alder Wright a heroint. Az ópiumból származó, ennél erősebb szerek gyűjtőneve az opiátok. Ezeket kizárólag laboratóriumi körülmények között, finomítás révén lehet előállítani, és túl senki által nem vitatott gyógyhatásukon, komoly egészségügyi kockázatok, szövődmények megjelenését idézhetik – és legtöbb esetben kivédhetetlenül idézik is – elő.

A heroint – amit manapság a legveszélyesebb nem szintetikus kábítószernek tartanak – kezdetben a végstádiumban levő rákbetegek fájdalmainak enyhítésére használták, idővel azonban érzékelték hátrányos hatásait is: gyorsan okoz erős függőséget, úgy fizikai, mint pszichológiai téren, és a szervezet működésében hosszú távon visszafordíthatatlan káros következményekkel is jár. A heroin függő szer utáni vágya példátlan módon rombolja az erkölcsi tartást, és idézi elő az önpusztító magatartást: így például nem ritka, hogy a heroin függő azért ejt sebeket magán, vagy töri el saját csontjait, hogy a szerhez hozzájusson.

Egy napjainkban egyre jobban terjedő, a heroinhoz hasonló veszélyeket rejtő, de mégis más típusú opiát a fentanil, melyet ugyanakkor kínai heroinnak is neveznek. Ugyanakkor napjainkban az Egyesült Államokban egyre inkább nő a népszerűsége a szürke halál elnevezésű szintetikus opiát-terméknek, amely a heroin, fentanil, és az elefántnyugtatóként ismert karfentanil, valamint egy szintetikus opiát, az U-47700

¹⁴ DASCÁLU, 2008. 53.

keverékéből áll.¹⁵ E szerv veszélyességét növeli az is, hogy pontosan nem megállapítható, melyik komponens szer milyen mennyiségben kerül éppen bele, ami kétségessé teszi a méregtelenítő folyamatok kimenetelét. A legjárványszerűbben terjedő, legtöbb profitot generáló és ezáltal a legnagyobb globális veszélyt jelentő szer a heroin maradt. Az eredetileg erős fájdalomcsillapító gyógyszernek szánt szer káros mellékhatásait hamar felfedezték, mára már a legtöbb országban gyógyszerként sem használható, ugyanakkor nagyon sokszor a stratégiai érdekek. Az 1920-as években már korlátozókat hoztak visszaszorítására, ezzel együtt napjainkban is jelentős hasznot hoz forgalmazói számára. A világ két legnagyobb heroin termesztő térsége az Arany Félhold és az Arany Háromszög, mint ahogy erről a továbbiakban több szó fog esni.

Mikor a serkentő csodaszer hatásai visszaütnek. A kokain és származékai

Az Andok civilizációi ősidők óta ismerik a serkentő hatású levelekkel bíró kokacserjét. A térség országai számára- Kolumbia, Peru és Bolívia – jelentős bevételt jelent a koka termelése, mivel jelentős létszámú munkaerőt köt le, ezáltal enyhíti a térség társadalmi problémáit is. Ugyanakkor ez a feketegazdaságban történik, és a monokulturális koka termesztés hosszú távon nemzetstratégiai kockázatot is rejt magában, mivel sebezhetővé teszi a mezőgazdaságot egy potenciális katasztrófa előtt.¹⁶

Nem minden kokacserje alkalmas a kokainként ismert szer előállítására: ezt az ún. erythroxyton coca nevű fajtából készítik.¹⁷ A kalciumban, vasban, vitaminokban és különböző alkaloidokban gazdag levelek kis mértékű fogyasztása stimulálja az agykéreg és az izmok működését, csökkenti az éhség, fáradtság, szomjúság és fájdalom érzését is. Ennek következtében a XIX. század második felében kezdtek el Peruban állami támogatással gyógyszerész-kutatók kísérletezni, állami támogatással, a kokalevelekkel, a célból, hogy minél hatékonyabb, serkentő hatású gyógyszereket állítsanak elő belőlük.¹⁸ 1862-ben Albert Niemann kivonja a cserje leveléből a kristályos halmazállapotú kokaint, és maga Sigmund Freud is 1884-ben a kokain gyógyító hatásairól, hasznos felhasználásáról írt,¹⁹ amikor viszont egy jó ismerőse függővé vált a szertől, elítélte ezt.²⁰ A növény elterjedésének gátat szabott az, hogy kimondottan a trópusi klímát kedveli, így csak nagyjából az Andok-térségéhez hasonló éghajlatú területeken – Indonézia, Sri Lanka – sikerült meghonosítani. A mexikói hatóságok 2014-ben fedezték fel Dél-Mexikóban országuk első kokainültetvényét. Dél-Amerikában a legnagyobb coca- és kokain termelő ország Kolumbia, 1972-vel kezdődően pedig a legnagyobb

¹⁵ VINCZE VIKTOR ATTILA: „Modern kori pestis: világszerte nő a kábítószer-túladagolásban elhalálozók száma. In: <https://888.hu/article-modern-kori-pestis-vilagszerte-no-a-kabitoszer-tuladagolasban-elhalalozok-szama>, 2017. június 26. Megnézve: 2019. március 20.

¹⁶ BOVILLE, 2008. 65–66.

¹⁷ ROLEFF TAMARA L.: Cocaine and Crack, 2008. San Diego, Reference Point Press, 69. [ROLEFF, 2008.]

¹⁸ GOOTENBERG PAUL: Andean Cocaine. The Making of a Global Drug, 2008. The University of North Carolina Press, 55–60.

¹⁹ DASCÁLU, 2008. 55.

²⁰ ROLEFF, 2008. 19.

kokain exportőr is: Peru a második, Bolívia a harmadik.²¹ Elenyésző mennyiségben terem még kokacserje Brazíliában, Venezuelában és Guyanában.²²

A kokain, ellentétben a nyugtató hatású ópiátokkal, serkentő hatású, és rövid távon sok használója nem érzékeli azokat a mellékhatásokat, amiket más, egyszerűbb serkentők esetében – mint például koffein – túlfogyasztás esetén fellépnek, viszonylag népszerű azok körében, akik életvitelszerűen felfokozott aktivitású életet élnek. Hosszú távon azonban egyrészt a kokain függést okoz, mert használói egyre inkább kívánják megélni az érzést, másrészt pedig szív- és érrendszeri betegségek, sárgaság és idegbetegségek megjelenését favorizálja.²³ A kokain olcsóbb és veszélyesebb változata a crack, mely kokain és más, olcsóbb szerek keveréke, fogyasztása elsősorban a szegény afro-amerikaiak szubkultúrájában elterjedt. Mindenesetre a kokainnal történő, nagymértékben zajló kereskedelem rendkívül kifizetődő.

Az ipari méretű drogkereskedelem menedzseri aspektusai

A fentebb felsorolt kábítószereket – és sok más is – szinte bárhol elő lehet állítani, ahol rendelkezésre állnak a megfelelő laboratóriumi körülmények, illetve a szükséges mennyiségű és minőségű alapanyag. Ugyanakkor ahhoz, hogy igazán nagy jövedelmet generáló teljesítmény lehessen elérni, még szükséges jó pár tényező. Ezek közül fontosnak érezzük megemlíteni a következőket:

- gyenge államhatalom az adott területen: ez az ún. vadóc vagy bukott (rogue and failed) országokra jellemző elsősorban²⁴
- egy bizonyos szintű biztonság megléte, amit a drogkereskedelemben érdekelt, vagy az iránta toleráns, nem hivatalos hatalom biztosít (mozgalmak, hadurak, a szervezett bűnözésben érdekelt nagytermelők)
- az éghajlat kedvező kell legyen a szóban forgó növény termesztése számára, erre legjobb példa az Andok és a kokacserje esete
- reális nyereséget kell biztosítson ez a tevékenység a kis termelő számára is, akkorát, hogy megérje számára a kockázat, ami sok esetben nem kicsi
- szükséges a megfelelő szervezés, menedzsment: ezt általában a tevékenység legnagyobb haszonélvezői biztosítják
- a profit megfelelő kell legyen ahhoz, hogy megérje a terjesztést. Ezzel sajnos nincs gond: A Medellin-kartel jövedelme fénykorában a Peugeot és a Renault autógyárak közös jövedelmének felelt meg, Bolíviában pedig úgy tartják, hogy a kokainexportból származó jövedelem kb. tízszerese a cinkexportból származónak.²⁵

²¹ CHIOREAN, 2006. 141.

²² BOVILLE, 2008. 67.

²³ ROLEFF, 2008. 35.

²⁴ Az amerikai diplomácia és külpolitikai tervezés világából származó kifejezések. A vadóc ország (rogue state) kifejezés olyan országokat jelöl, amelyekben autoriter-diktatorikus rendszer uralkodik, vagy olyan ideológia, amely szembe helyezkedik az Amerikai Egyesült Államok politikájával, és biztonságpolitikai kockázatot jelent. A failed state vagy bukott ország területén nem működnek az állam alapvető funkciói sem.

²⁵ CHIOREAN, 2006. 141–142.

Az illegális drogkereskedelem szakaszai a következők:

- termesztés
- összegyűjtés és szállítás
- helyszíni eladás.²⁶

Maga a konkrétan vett harmadik lépés, az értékesítés is, a maga során több lépésből épül fel. A megtermelés, előállítás és összegyűjtés fázisát – ettől a pillanattól kap a folyamat egyértelműen szervezett jelleget, minden esetben – követi a megegyezéses alapon történő leszállítás a nagybani vásárlóhoz. Ennek a tulajdonában történik meg a kipurciózás és a végső fogyasztónak történő forgalomba hozás, amit a lánc legutolsó szemei végeznek.²⁷ Megjegyzendő, hogy ezek a végső értékesítők a legtöbb esetben relatíve kis jövedelemre tesznek szert, és rendkívül ki vannak téve a törvény szigorának, mert az előbb-utóbb történő tettenérés valószínűsíthető. A kis utcai dílerék és a gyakran öntudatlanul is kábítószer szállító ún. „öszvérek” elleni fellépés természetesen szükséges, de valójában nem ők jelentik a probléma gyökereit.

A következőkben azt fogjuk megvizsgálni, melyek a főbb termelői központok, illetve szállítási hálózatok, globális szinten.

A globális kábítószertermelés legfontosabb helyszínei

Az Arany Háromszög kifejezés a Thaiföld, Laosz és Burma határterületét magába foglaló dzsungeles térséget jelzi, ahol a szegény sorsú parasztok állandó küzdelmet folytatnak évszázadok óta a természettel. Mivel a három ország képtelen volt hosszú évtizedeken át saját határait ellenőrzés alatt tartani, egyfajta törvényen kívüliségben működő mezőgazdasági rendszer jött létre, amit a szervezett bűnözés ki tudott használni.²⁸ A dzsungeltől erdőirtással, erdőtüzzel hódítanak el újabb és újabb megművelhető területeket, amelyeken a mák termesztése bizonyult a legjobb befektetésnek. Rájuk telepedtek a terület hadurairól, akik megszervezték az ipari méretű heroin előállítását.²⁹ Megjegyzendő, hogy a XIX. század második felében az európai nagyhatalmak kimondottan támogatták a mák termesztését és az ópium előállítását, gondoljunk csak az ópiumháborúkra Kína ellen; nemcsak arról van szó, hogy az ópium fogyasztásának a terjedése előtt a Távol-Keleten nem kívánták gátat vetni, de kimondottan kívánatosnak tartották, hogy a térség népei e rabjaivá váljanak. Ennek következtében terjedt el az ópiumfogyasztás nemcsak a kínaiak, hanem az indiaiak és a fülöp-szigetiek körében is.³⁰ Jó példa erre az erőszakos francia gyarmatosítás is Indokínában, ami kimondottan támogatta a Mekong deltájában a mák nagy mennyiségben zajló termesztését kimondottan támogatta, és az ezt lehetővé tevő infrastruktúra megmaradt.³¹

²⁶ DASCÁLU, 2008. 162.

²⁷ BERGMAN MARCELO: *Illegal Drugs, drug Trafficking and Violence in Latin America*. 2018. Springer Publishers, 4.

²⁸ MÁRKUSZ LÁSZLÓ: *A szervezett bűnözés mint biztonságpolitikai tényező a Nyugat-Balkánon*. Budapest, 2010. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 26.

²⁹ DASCÁLU, 2008. 60.

³⁰ DASCÁLU, 2008. 11.

³¹ VAN DUYNÉ, 2005. 18.

És mivel mindennek ára szokott lenni, ez a törekvés napjainkra az Arany Háromszög máktermesztésében történt meg. Steffan Rimner egyik közelműltben megjelent könyvében igencsak találó hasonlatot használt. Az ázsiai ópium perspektívái úgy vonzották a kor nagyhatalmait, mint rovarokat a láng, ami meg is égette őket.³²

A hidegháborúval járó geopolitikai rivalizálás kedvezett a helyi haduraknak, hogy saját hatalmukat kiépítsék, és ezt ideológiailag alátámaszták: ha kellett, a nyugati imperialisták, ha kellett, a kommunisták elleni fellépés bajnokaiként tudtak feltűnni. Másrészt az Arany Háromszög természetföldrajzi körülményei – hegyes terep, kitaposott ösvények nélküli dzsungel – nem kedveznek a katonaság fellépésének a természet ellen. Amennyiben a hatóságok fel is számolnak egy-egy máktermesztő farmot, a karhatalom visszavonulását követően a természetők ugyanott folytathatják, vagy erdőirtással újabb területen kezdenek meg a mák termesztését. Mivel a hatóságok ereje, ennek következtében, viszonylag korlátozott, a helyi hadurak laboratóriumai is helyben találhatóak, az ópium, a morfióm és a heroin helyben is előállítható. Az egyik leghíresebb hadúr és heroinkereskedő, Khun Sa, egy ízben a következőt mondta: „Ha arra kéred a parasztokat, hogy ne termesszenek többé mákot, mond meg egyúttal nekik azt is, hogy semmijük sem lesz, amiből a napi rizsadagjukat megvásárolhatnák.”³³

A múlt század nyolcvanas éveiben az Arany Háromszög adta a világ heroin termelésének több mint 60%-át, és a globális ellátás központjává vált. Elsőként a hongkongi triádok figyeltek fel a lehetőségre, őket követték más, nemzetközi szintű bűnszervezetek is. Európából az elsők a korzikai Union Corsese klánjai voltak,³⁴ őket követték mások. Jelen pillanatban szinte nem létezik olyan ázsiai, európai vagy észak-amerikai transznacionális bűnszövetkezet, amely nem rendelkezne érdekeltséggel a térség heroinforrásaiban.

Az Arany Háromszög földrajzilag is átnyúlik a határokon. Egy, a térségben meghonosodott szólásmondás szerint „Burmában természetik a növényt, amiből Thaiföldön előállítják a kábítószert, majd ezt követően hongkongi pénzből Malájföldön keresztül szállítják.”³⁵ Ez a mondás nagyjából igaz, egy kitétel: egyre inkább célpontra vált a kommunista, szárazföldi Kína is.

Míg korábban Thaiföld volt a fő elosztó központ, és innen tengeri úton került szállításra első sorban a heroin, manapság egyre inkább a szárazföldi Kínát veszik célba a burmai nagykereskedők, mivel minden kockázat ellenére – Kínában 50 gramm heroin birtoklása is halálbüntetést eredményezhet – a kínai heroinfüggők száma egyre inkább növekszik. Magában Burmában a heroinkereskedelem helyi szinten teljesen erőszakmentes, mert sokan termelik, sokan forgalmazzák, és kistermelői szinten nem

³² RIMNER STEFFEN: *Opium's Long Shadow. From Asian Revolt to Global Drug Control*. London, 2018. Harvard University Press, 16.

³³ BERCHESAN VASILE – PLETEA CONSTANTIN: *Drogurile și traficanții de droguri*. Cluj-Napoca, 1998. Editura Paralela 45, 159.

³⁴ MCCOY ALFRED W.: *The Politics of Heroin. CIA Complicity in the Global Drug Trade*. Chicago, 2003. Chicago Review Press, 183.

³⁵ CHIOREAN, 2006. 134.

léteznek monopóliumok. A nagy bűnszervezetek az összegyűjtést – árukoncentrációt – követően kénytelenek szigorúan vigyázni tulajdonukra.³⁶

Mára már a térség relatív stabilizációja, a bűnüldöző szervek egyre jobb felszereltsége és Kelet-Ázsia fejlődése következtében az Arany Háromszög jelentősége csökkent. Több máktermelő farmot is sikeresen számoltak fel a hatóságok, ugyanakkor a heroin és a metamfetamin helyi és globális forgalmazása mind a mai napig meglévő jelenség a térségben. Az első helyről viszont lekerült, ezt a múlt század utolsó évtizede során egyre inkább átvette az ún. Arany Félhold.

Az Arany Félhold Afganisztánra, valamint az országgal szomszédos iráni és pakisztáni területekre terjed ki, és egyre inkább átnyúlik Közép-Ázsia két köztársaságába, Tádzsikisztánba és Kirgizisztánba is. Elsősorban mákot, másodsorban cannabist termesztnek a térségben. Az itt előállított heroint perzsa heroinnak is nevezik, mivel az 1979-es iszlám forradalomig Irán területén zajlott, mostanra már viszont Afganisztán vált a világ legnagyobb ópiumtermelő országává. A tálib rendszer hozzáállása a drogvizsgálathoz elmentmondásos volt: egyrészt szigorú vallási előírások tiltották, mint sok más, a modern ember számára normálisnak tűnő tevékenységet is, másrészt viszont a tálib vezetők tisztában voltak azzal, hogy heroinból gyorsan lehet nagy nyereséget szerezni. A Talibán bukását követően az addig félig-meddig tolerált termelés volumene is megnőtt, mivel a legfőbb jövedelemforrást jelenti a rivális fegyveres csoportok számára is. 2008-ban Afganisztán számára a GDP 25%-át jelentette, vagyis 3,4 milliárd dollár bevételt, 2013-ban pedig Afganisztán nyújtotta a világ herointermelésének 90%-át. Egy amerikai szenátusi jelentés értelmében az afgán herointermelés jelenlegi mennyisége képes volna ellátni a világ összes heroinfüggőjét, két évig. Ennek ellenére az Egyesült Államok kénytelen kesztyűs kézzel bánni az itteni termelőkkel, mivel nem csak a tálibok, hanem a nyugatbarát erők is ebből finanszírozzák magukat. A laboratóriumok jelentős része ugyanakkor nem afgán területen, hanem a valamivel biztonságosabb területű Törökországban és Pakisztánban található.³⁷ A törzsi struktúrákra és rokoni hűségére épülő ún. hawala-rendszer lehetetlenné teszi a természetői csoportok hagyományos bűnüldözési módszerekkel történő felszámolását, másrészt pedig a helyi termesztők orosz, török, arab és nyugati szervezett bűnözői körökkel állnak kapcsolatban.

A különböző országok rendőri hatóságai, valamint az ezek tevékenységét összehangoló szervek, az Interpol és az Europol állandó sikerekről számolnak be a drogok elleni küzdelem terén, ugyanakkor az igazán nagy áttörés még hosszú ideig fog várni magára. Ennek többek között az is az oka, hogy az Arany Félhold és az Arany Háromszög heroinszállító hálózatai nem alkotnak egységes szervezetet, hanem egyik csoporthoz a másikhoz kerül a szer, ami nehezíti a felgöngyölítést.

Így például előfordulhat olyan forgatókönyv, mely szerint:

- egy afgán hadúr által ellenőrzött területen megterem a mák, amiből helyben kivonják az ópiumot

³⁶ CHIN KO-LIN - ZHANG SHELDON X.: The Chinese Heroin Trade. Cross-Border Drug Trafficking in Southeast Asia & Beyond. 2015. New York University Press, 1–58.

³⁷ MERCILLE JULIEN: Cruel Harvest. US Intervention in the Afghan Drug Trade. 2013. Pluto Press, 3-23.

- egy kirgiz csoport leszállítja egy törökországi laboratóriumba, ahol heroinná alakul
- a török csoporttól átveszi egy albán csoport, amely a Balkánon keresztül eljutatja Londonba vagy Hamburgba
- a célállomáson egy helyi, külvárosi banda veszi át, amely helyi szinten egyéni felhasználóknak árusítja

Ily módon a közvetítői lánc két végén állók nem is ismerik egymást, közvetlen kapcsolatba soha nem kerülnek, és ha egy láncszem ki is esik, rövid időn belül pótolásra kerül. A profit így nagyjából ugyanaz marad, a jelenség tovább él, csak az alkotóelemek cserélődnek ki. Ugyanakkor a szállítási útvonalak is meglehetősen dinamikusak, lehetőség és szükség szerint változtatják őket a dílerek.

- Így például Törökországból kiindulva három fő útvonal ismert:
- Északi vonal: Törökország-Bulgária-Románia-Magyarország-Szlovákia-Csehország
- Németország-Benelux államok
- Ennek egy változata Bulgária megkerülésével, Törökország-Románia, a Fekete-tengeren, a
- további útvonal ugyanaz, mint fentebb
- Középső vonal: Törökország-Bulgária-Románia-Magyarország-Ausztria-Németország-Benelux államok, vagy Törökország-Bulgária-Macedónia-Szerbia-Bosznia-Szlovénia-Olaszország
- Déli vonal: Törökország-Görögország-Olaszország, vagy egyenesen Törökország-Olaszország.³⁸

Habár az Arany Félholdból induló szállítmányok a legtöbbször, a nagy távolságok következtében, meglehetősen sebezhetőek a bűnüldöző szervek számára, ugyanakkor a szállítmányok nagy száma garancia arra, hogy a legtöbb célba ér, és habár a lebukással járó kockázat hatalmas és a büntetés súlyos, mégis a rendszer működtetői számára kifizetődő.

Az Andok térségében növvő kokacserjéből helyi szinten vonják ki a kokaint. Sok kistermelő is termeszt, de a legnagyobb mennyiségben a nagy farmokon zajlanak, melyek tulajdonosai máskülönbén dúsgazdag, az ország társadalmá által elismert, köz-tiszteletben álló családok. Ilyen volt például az Ochoa család Medellinben, ezekkel szövetkeztek az olyan, eleve az alvilágból érkező, merész és kezdeményező készséggel rendelkező figurák, mint például Pablo Escobar. A kolumbiai kartellek Peruban és Bolíviában is megvetették a lábukat,³⁹ azzal együtt, hogy ezen országok sajátos belpolitikai viszonyai következtében, döntő befolyást e területeken nem sikerült szerezniük.

A legnagyobb kokaintermelő és kibocsátó ország Kolumbia volt és maradt. Habár az Egyesült Államokba irányuló szállítmányokat az Egyesült Államok és Kolumbia igyekezett visszaszorítani, a kartellek alapját képező helyi hatalmat hosszú időn ke-

³⁸ DASCĂLU IOAN – ȘTEFAN CRISTIAN-EDUARD – TONE CĂTĂLIN – SURCULEAC MARIA: Drogurile și crima organizată. Craiova, 2009. Editura Sitech, 47–48.

³⁹ STREATFIELD DOMINIC: Kokain. Egy kábítószer hiteles története. Budapest, 2007. HVG könyvek, 210.

resztül nem létezett reális szándék likvidálni, mivel a kartellek fegyveres ereje ellensúlyt képezett a baloldali gerillákkal szemben. A két első kartell, a Medellín és a Cali egymással is háborúba keveredtek az észak-amerikai drogpiaçért. Habár napjainkra mindkét „történelmi” kartell a kolumbiai és amerikai hatóságok együttműködése felszámolta, vezetőik vagy halottak, vagy börtönben ülnek, helyüket több kisebb csoport vette át akár csak a szomszédos Bolíviában és Peruban.⁴⁰ És habár a kokain fő termelője Kolumbia marad, a forgalmazásban már rengeteg nem kolumbiai bünszervezet is érdekelt, egyesekkel pedig a drogellenes hatóságok is kénytelenek elnézőek lenni. Így például a nyolcvanas években a nicaraguai kontrákkal, mint szövetségeseivel az Egyesült Államok elnézően kellett bánjon, és elnézte nekik, stratégiai okokból, a kokain szállítását és forgalmazását.⁴¹

Mexikóban a második világháború során megnőtt a kereslet a máktermelésre, amerikai igényeket követően. Ennek következtében egy időre legalizálták is az ópium és származékainak előállítását. A kolumbiai kartellek fénykorukban gyakran használtak közvetítőket az USA-ba a karibi és a közép-amerikai térségből, beleértve mexikói bandákat is, amelyek ezáltal anyagilag és ismereteiket tekintve is megerősödtek. És habár az Egyesült Államokba az Andok országaiból több, tengeri vagy szárazföldi útvonalon is elérhet, a kokainszállítmányok több mint 90 százaléka bizonyítottan Mexikón keresztül lép be az Államok területére.⁴²

Napjainkban, ennek is köszönhetően, az Egyesült Államok legnagyobb drogellátói a mexikói kartellek, amelyek a terjesztés során felhasználják a különböző latino utcai bandákat is. Mivel az ország lakossága viszonylag nagy, a gazdasági-társadalmi helyzet pedig meglehetősen szélsőséges, a milliárdosokig a mélynyomorban élőkig terjedő palettával, a munkanélküliség pedig nagy, minden feltétel adott a szervezett bűnözés virágzásához. A tény pedig, hogy habár jelentős a mezőgazdaság, napszámos munkához is viszonylag nehéz hozzájutni, és az éghajlat megfelel a drognövények – mák és cannabis – termesztésének, egyenesen eredményezte azt a helyzetet, hogy a nagybirtokokra és kis paraszti gazdaságokra rátelepedhessenek a bűnözői szindikátusok, a maguk szempontjából nézve harmonikus *modus vivendi* találva a termelőkkel. A nagy terület és a változatos felszín, valamint a tulajdonviszonyok lehetetlenné teszik a tökéletes egyidejű rendőri csapásmérést.⁴³ Ugyanakkor ezek a kartellek nem csak közvetítők, hanem termesztők is: elsősorban mákot és cannabiszt termesztnek, amfetamin és egyéb szintetikus drogokat is előállítanak, azon túl, hogy egyes statisztikák szerint az Egyesült Államokba irányuló kokain szállítmányok túlnyomó részét is saját

⁴⁰ A kolumbiai kokaintermelésről és kartellekről lásd: TOPIK STEVEN – MARICHAL CARLOS – FRANK ZEPHYR: *From Silver to Cocaine. Latin American Commodity Chains and the Building of the World Economy, 1500–2000*, Durham and London, 2006. Duke University Press.; GOOTENBERG PAUL – DAVÁLOS LILIANA: *The Origins of Cocaine. Colonization and the Failed Development of the Amazon Andies*. London & New York, 2018. Routledge Publishers.; ESCOBAR ROBERTO – FISHER DAVID: *The Accountants. Inside the Violent World of the Medellín Cartel*. New York, 2009. Grand Central Publishing.

⁴¹ CASTILLO CELERINO – HARMON DAVID: *Powderburns. Cocaine, Contras & the Drug War*. Oakville, Buffalo, London, 1994. Mosaic Press, *passim*.

⁴² ROLEFF, 2008. 69.

⁴³ RĂDULESCU IRINA GABRIELA (coordinator): *Dimensiunile naționale și internaționale ale fenomenului drogurilor*. Ploiesti, 2007. Editura Universitatii Petrol-Gaz, 324.

ellenőrzésük alatt tartják a több tízezer fegyverrel rendelkező bűnszervezetek. A kartellek ereje és befolyása nagyon nagy, a rendfenntartó erőkkel szabályos ütközeteket vívnak és egymás között is háborúskodnak. Egyes becslések szerint az elmúlt három évtized során mintegy 25 000 ember veszítette életét Mexikóban a drogháborúknak köszönhetően, a rekordot hónapok leosztásában 2017 májusa tartja, amikor 2186 embert öltek meg a drogháború során.⁴⁴

A Közel-Keletnek is megvan a maga jelentős drogtermelő központja. A multikulturális és gyakran polgárháború sújtotta Libanonban a Bekka völgye 30 km-re található Bejrúttól, a Damaszkusz felé vezető irány mentén. Libanon kulturális-etnikai keresztmetszetének is lehet tekinteni, síita többséggel, keresztény, szunnita és drúz kisebbséggel. Több ókori és középkori épületrom rendelkezik területén turisztikai jelentőséggel. A völgyben található Libanon termőföldjének 40%-a. Gabonafélét és szőlőt is termesztnek itt, de újabban a legfontosabb jövedelmet a drognövények jelentik.

Kannabisztermesztés már a római korban jelen volt a völgyben, napjainkra azonban a libanoni polgárháború (1975–1990) idején nőtt meg, amikor is a kábítószer fontos jövedelemforrásnak bizonyult a rivális frakciók számára. Kisebb mértékű ugyan, de jelentős a máktermesztés és az ópium előállítás is. A kilencvenes években ugyan a drognövények termesztése lecsökkent, 2007 óta megint megnőtt, a második libanoni háború következtében. Habár a libanoni kormány és hadsereg erőfeszítéseket tesz a drogtermesztés visszaszorítására, ez nehezen megy, mivel a Bekka-völgy természeti jól felfegyverzetek és nagyon összetartók.⁴⁵ Létüket a libanoni kormány, illetve az érdekelt nagyhatalmak nagy része elfogadható rossznak tekinti, mivel a Bekka-völgy fegyveres családjaik nagy része – keresztények és muzulmánok egyaránt – ellenségesen viszonyulnak a Hezbollah terrorszervezethez.⁴⁶ A libanoni maffia, a polgárháborút követő menekült-diaszpórának köszönhetően, egyre hangsúlyosabban van jelen a nyugat-európai országok, elsősorban Németország alvilágában.

Afrika sem marad ki a drogfertőzött kontinensek sorából. Itt az Atlasz-hegység egyik sajátos régióját kell kiemelnünk. 2016 óta egyértelműen, statisztikailag is Marokkó a világ legnagyobb kannabisztermesztője és exportőre, úgy a hasis, mint pedig a marihuána szempontjából. Az ültetvények főképp a Rif-hegységben találhatóak.⁴⁷

A cannabis az arab hódítással érkezett Marokkóba, több évszázadon keresztül szinten minden háztartásban termesztették, saját célra. 1890-ben szabályozzák először a termesztését és kereskedelmét, de a szultán biztosítja a jogot a Rif-hegység farmerei számára, amit 1950-ben megerősítenek. 1965-ben törvényileg betiltják Marokkóban

⁴⁴ Az erőszakos mexikói kartellek és az általuk jelentett fenyegetés kapcsán lásd a következő bibliográfiát: IONA GRILLO NARCO: *Inside Mexico's Criminal Insurgency*. 2012. Bloomsbury Press.; LANGTON JERRY: *Gangland. The Rise of the Mexican drug Cartels from El Paso to Vancouver*, Harper Collins Publisher, 2013; GRAYSON GEORGE: *The Cartels. The Story of Mexico's Most Dangerous Criminal Organizations and Their Impact on US Security*, Praeger International Publishing, 2013; LONGMIRE SYLVIA: *Cartel: The Coming Invasion of Mexico's drug wars*, St. Martin's Press, 2011; GRILLO IOAN: *Gangster Warlords*, Bloomsbury Publishing, 2017; CORCHADO ALFRED: *Midnight in Mexico: A Reporter's Journey Through A Country's Descent into Darkness*, Penguin Press, 2014; stb. CHIOREAN, 2006. 140.

⁴⁶ DAHER JOSEPH: *Hezbollah. The Political Economy of the Party of God*. 2016. Pluto Press, 67.

⁴⁷ CLARK ROBERT C. – MERLIN MARK D.: *Cannabis. Evolution and Ethnobotany*. 2013. University of California Press, 116.

a cannabis termesztését, de gyakorlatilag ezt nem vették túl szigorúan, annál is inkább, mert a cannabis-fogyasztás ebben a térségben olyan kulturális szokásnak számított, mint Európában a szeszes italok fogyasztása.⁴⁸

A marokkói vadkender termékeket nagyon sok európai turista fogyasztja helyben, de szállítanak is a marokkói bandák Hollandiába és Franciaországba is. Marokkó ugyanakkor a szubszaharai Afrikából érkező keménydrogok számára is útvonalálmás, melyek a sivatagon keresztül érkeznek az országba.

Következtetések

Az illegális drogkereskedelemben óriási bevételek rejlenek. Trilliókra becsülik a globális kábítószer-forgalom mennyiségét, és milliók életét teszi tönkre évente. Ezzel együtt létezik hosszú távon néhány módszer, amivel a jelenséget vissza lehet szorítani, és társadalmi hatását is lehetne enyhíteni.

A drogok elleni küzdelem hatalmas anyagi, szellemi és humán erőforrás befektetéseket igényelt és követel mind a mai napig, ugyanakkor a sok kisebb-nagyobb részeredmény ellenére, az ily jellegű szerek fogyasztása egyre gyakoribbá válik. Felismerően ezt a jelenséget, az elmúlt évtizedben egyre több erőfeszítés történik a finomabb, és ezáltal hatékonyabb ún. soft eszközök használatának irányába. 2011-ben a Global Commission on Drug Policy tizenegy pontos javaslatot dolgozott ki, többek között olyan pontokkal, mint rugalmasabb szabályozás, a fogyasztók kriminalizálása helyett egészségügyi alternatívák nyújtása, és a kis forgalmazók számára alternatív büntetési tételek (például közmunka) lehetőségének biztosítása.⁴⁹ Ezek mintájára, és nemcsak belőlük inspirálódva, e sorok szerzője is megfogalmazza a saját szubjektív gondolatait, melyek elvi szinten hozzá járulhatnak a meglévő helyzet javításához.

Ilyenek lehetnének a következő lépések és intézkedések:

– Rugalmas törvénykezés, és ennek szigorú betartása. A drákói törvények és intézkedések, akárcsak ezek teljes hiánya, egyaránt kontraproduktívak lehetnek. Teljesen kontraproduktív az ún. könnyűdrogok forgalmazását azonos súlyúnak tekinteni a halálos készítményeikével. Ugyanakkor tettenéréskor a lefoglalt mennyiséget, a díler egyéni lehetőségeit és az esetleges szervezetben betöltött szerepét is figyelembe kell venni. A bűnügyi statisztika javítása helyett a konkrét eredmények elérése kell prioritássá váljon a bűnüldöző szervek számára. Törvénykezés terén szükséges a könnyűdrogok részleges – nem teljes – dekriminalizálása is. Nincs szükség arra, hogy legalizálva legyenek társadalmi és egészségügyi szempontból káros jelenségek, ugyanakkor amennyiben azonos hangsúlyt kap minden eset, elbogatellizálódnak az igazán súlyos problémák, mint például a mindenféle vegyszerekből előállított szintetikus drogok fogyasztása, melyek rövid távon okoznak súlyos egészségügyi károsodást, fogyasztójuk pedig két lábon járó, kiszámíthatatlan veszéllyé válik környezete számára. Lehet, de

⁴⁸ MILLS JAMES H.: Cannabis Nation. Control and Consumption in Britain, 1928–2008. 2013. Oxford University Press, 106.

⁴⁹ War on Drugs Report of the Global Commission on Drug Policy, 2011. In: https://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/themes/gcdp_v1/pdf/Global_Commission_Report_English.pdf Megtekintve: 2019. március 28.

nem érdemes, sőt, egyenes káros a marihuánát a krokodillal vagy az ún. zombidrogokkal azonos szigorral kezelni.

– A technika és az infrastruktúra fejlődésével jobb minőségűvé, hatékonyabbá válik a felderítés. Így a helyszínen lehet nagyobb eredménnyel támadni majd az illegális ültetvényeket és laboratóriumokat. Lehetőleg még a kábítószer forgalomba kerülése előtt szükséges a fellépést megtenni, ezt követően már, a porciózás következtében, csak kisebb mennyiségű és értékű szállítmányokat lehet hatástalanítani. Ugyanakkor a termelők számára életképes alternatívát szükséges nyújtani, biztonságosat és jó megélhetést garantálót, hogy ne a szervezett bűnözői csoportok alárendeltjeiként legyenek kénytelenek gazdálkodni.

– A potenciális fogyasztók nevelése, felvilágosítása, megfelelő kultúra és viszonyulás kialakítása a drogokkal szemben. A fogyasztó, a legtöbb esetben, kimondottan csak áldozat, és áldozattá válásához elsősorban környezetének és lelki életének válságai vezettek. A pszichológia eszköztára hosszú távon mindenképpen hatékonyabb lehet a kezelésben, mint a szigorú büntetések.

– Legalább ennyire fontos alternatívák nyújtása a káros drogokra, úgy időtöltés, mint emberi egészség szempontjából. Nemcsak a kábítószer fogyasztására vonatkozik ez, hanem más, káros társadalmi jelenségekként fellépő lelki vagy fizikai szenvedélybetegségekre is. Lehetőséget kell nyújtani az embereknek, egyénenként és tömegként is, hogy a boldogságot, élvezetet, örömet konstruktív és hasznos formákon és módokon keresztül érhessék el. Ez máskülönben napjaink társadalmának egyik legsúlyosabb kihívása, legkomolyabb feladata is egyúttal.